

perspectivei de realizare profesională preferată. Acestea sunt cauzele primordiale care determină majoritatea tinerilor din Republica Moldova, care se confruntă cu fenomenul șomajului, să emigreze peste hotare. În aceste condiții, unica soluție de redresare a situației existente în țară este asanarea cât mai de curând a economiei naționale, capabilă să creeze pe viitor locuri de muncă atractive, productive și durabile pentru generația tânără a republicii.

Referințe bibliografice:

1. Bîrcă A. Situația tinerilor pe piața muncii Chișinău, 2008, p. 5.
2. Stupcan A. Protecția socială a tinerilor în legislația românească și europeană. Revista română de sociologie, anul X, 1999 nr. 3-4, p. 343.
3. Bîrcă A. Op. Cit., p. 96.
4. www.statistica.md

POZIȚII ȘI OPȚIUNI POTENȚIALE PRIVIND LĂRGIREA UE

Natalia Cărbune,
lector universitar, UTM
Sergiu Botezatu
Doctor în Științe economice

Rezumat. Extinderea Uniunii Europene este un proces de aderare a noilor state ca membri a acestei organizații. Uniunea Europeană a fost creată de șase state. De atunci, numărul membrilor UE a crescut la douăzeci și șapte, cei mai recent fiind Bulgaria și România, care au aderat la UE în 2007. O extindere programată în 2013 a adăugat Croația la Uniune. În prezent, negocierile de aderare sunt cu mai multe state. Procesul de extindere este uneori menționat ca integrare europeană. Acest termen este, de asemenea, folosit pentru a desemna intensificarea cooperării între statele membre ale UE ca guvernele naționale să permită armonizarea tratată a legislațiilor naționale.

Summary. EU enlargement is the process of accession of new member states. This process began with six members. Since then, the amount of EU members has grown to twenty-seven, most recent being in 2007 Bulgaria and Romania. In 2013 Croatia becomes an EU member. Currently, accession negotiations are in several states. The enlargement process is

sometimes referred to as European integration. This term is also used to refer to further cooperation between Member States of the EU national governments to allow gradual harmonization of national laws.

Actualitatea temei. Trecutul extinderii a dus la extinderea de la cei șase membri - la douăzeci și șapte. Criteriile de aderare sunt incluse în criteriile de la Copenhaga (1993), și în Tratatul de la Maastricht (articolul 49). Astfel, cu ocazia summit-ului din vara lui 1993, UE a elaborat o serie de criterii pentru viitoarele țări membre est-europene, referitoare la: consolidarea democrației și a statului de drept, adoptarea unui minimum de “acquis communautaire”, crearea unei economii de piață efective și îndeplinirea criteriilor de convergență. Încă din primii ani ai tranziției, discuțiile dintre reprezentanții guvernelor țărilor est-europene (TECE) și cei ai Uniunii Europene (UE), cu privire la o posibilă aderare a primelor, s-au purtat pe terenul confruntării unor opinii foarte diferite la nivel comunitar. Un curent de opinie din Europa de Vest era susținătorul poziției că TECE trebuie să atingă un nivel de dezvoltare comparabil cu cel al țărilor din UE înainte de aderare. O asemenea abordare nu a existat la nici o altă lărgire anterioară a UE. Majoritatea țărilor care au aderat anterior au dorit să devină membre cu drepturi depline tocmai pentru că au văzut în această nouă poziție calea de a atinge un nivel mai ridicat de dezvoltare economică.

O altă abordare era aceea în care problemele de securitate erau separate de cele economice (era specifică mai cu seamă opiniilor franceze). Este evident că o asemenea abordare este nepotrivită, deoarece stabilitatea politică și militară a Europei va depinde în mod fundamental de ajustările economice mai cu seamă de cele din Europa Centrală și de Est (precum și din Rusia și CSI).

O altă idee era aceea de a oferi TECE o aderare în trepte: drepturi depline în anumite domenii (cele importante pentru UE, ca de pildă cooperarea politică și în domeniul securității), dar excluderea participării acestora de la altele (ca politica agricolă comunitară – PAC).

Cea mai îndrăzneată încercare a Europei de integrare regională este încă în perspectivă, Uniunea Europeană deschizându-se spre est. În Est nu există niciun dubiu cu privire la beneficiile aderării la Vestul Europei: toată lumea acceptă că accesul la piețele de capital aduc numeroase avantaje. Viitoarea extindere a Uniunii Europene este teoretic deschisă la orice țară europeană care este democratică, operează pe o piață liberă și este dispusă și capabilă să pună în aplicare toate legile Uniunii Europene. Articolul 49 din Tratatul de la Maastricht spune că orice stat european care respectă principiile libertății, a democrației, respectarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale, precum și ale statului de drept, se poate aplica pentru a adera la Uniune.

Croația este o țară care a aderat și a devenit al 28-lea membru a UE la 1 iulie 2013. Acesta a semnat acordul de aderare la 9 decembrie 2011. Islanda, Macedonia, Muntenegru, Serbia și Turcia sunt candidați oficiali. Albania împreună cu alte țări din Balcanii de Vest, a fost identificată ca fiind un potențial candidat la aderarea la UE în timpul summit-ului Consiliului European de la Salonic din iunie 2003. În octombrie 2012, Comisia a recomandat ca Albaniei să îi fie acordat statutul de candidat UE, sub rezerva îndeplinirii de măsuri-cheie în domeniul reformei administrației publice și sistemului judiciar și revizuirea normelor de procedură parlamentare. Bosnia și Herțegovina au încheiat un acord de asociere și pregătesc o cerere de aderare la UE. Ambele sunt clasificate ca potențiale candidate pentru aderarea de către UE. Balcanii de Vest au fost prioritizate pentru aderare, deoarece sunt în curs de dezvoltare din timpul războiului de destrămare a Iugoslaviei; Turcia a fost potențial membru începând cu anii 1980 și Islanda și-a depus cererea sa în 2008. UE a reiterat (la Consiliul European din decembrie 2010) că Kosovo are o perspectivă europeană clară, în conformitate cu perspectiva europeană a regiunii Balcanilor de Vest. UE își menține angajamentul de a juca un rol principal în asigurarea stabilității în Kosovo, printr-o Politică Europeană de Securitate și Apărare (PESA). Kosovo a primit mai mult de 2 miliarde € de asistență de la UE din 1999. În timp ce inițial s-a concentrat pe acțiuni de ajutor de urgență și de reconstrucție, în prezent aceasta se concentrează pe stimularea dezvoltării în Kosovo a unor instituții stabile și pe dezvoltarea economică durabilă și asigurarea viitorului european al Kosovo. UE poate atrage regiunile ultraperiferice noi în 2016, datorită integrării a trei insule din Caraibe.

Integrarea în UE a fostelor state ale URSS și a Țărilor Baltice are o semnificație aparte. Ea transpune în viață reunificarea Europei și include o dimensiune morală deosebită. Reprezintă într-un fel o recunoaștere și o încercare de reparare a incalificabilelor erori săvârșite cu total cinism la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial când s-a permis sovieticilor să coboare Cortina de Fier de la Stettin la Triest și să supună unui totalitarism de o violență comparabilă cu nazismul țările satelizate sau integrate în URSS.

Uniunea Europeană a prezentat o abordare îndrăzneță a extinderii spre Est. Astfel cum este prevăzut în rapoartele anuale privind progresele realizate cu privire la țările candidate, noua strategie include negocierile de extindere la mai mult de șase state. În același timp, UE a sugerat ca mai multe dintre țările candidate să lucreze intens la pregătirea pentru aderare.

La Praga, 14 octombrie 1999 (RFE / RL) - Uniunea Europeană a anunțat o abordare radical nouă a procesului de extindere în Europa Centrală și de Est. La centrul noii strategii era decizia de a recomanda începerea negocierilor de anul următor, cu mai mult de șase țări, și anume Slovacia, Letonia, Lituania, România, Bulgaria și Malta. Aceste țări, considerate ca un grup de candidați mai puțin avansați pentru aderare. Prin urmare, a fost alăturat așa numitul primul val de țări. Turcia este de asemenea recunoscută ca un candidat oficial dar nu este încă admis la negocieri, pe motiv că criteriile-cheie nu sunt încă îndeplinite. În noile negocieri, fiecare țară va progresa spre îndeplinirea cerințelor de aderare cu un ritm individual - un principiu numit diferențiere.

Metodologia de cercetare. Strategia de aderare poartă ștampila primului comisar UE pentru extindere, Guenter Verheugen, din Germania. Verheugen spune că Strategia vizează echilibrarea a două obiective potențial conflictuale, și anume viteza de aderare și calitatea de pregătire. El spune viteza este esențială, din cauza așteptărilor ale candidaților. El spune că calitate este vitală, deoarece UE nu vrea "membri parțiali", dar membri cu drepturi și responsabilități depline. Verheugen a adus, de asemenea, o mai mare claritate cu privire la problema controversată atunci când membrii noi vor fi admiși. Raportul salută faptul că unii solicitanți au stabilit deja datele lor proprii.

Turcia cu relațiile sale încordate cu UE este un caz special. Raportul recomandă ca Turcia să fie un candidat oficial. Acest lucru îi dă perspectiva aderării la UE. Dar, în același timp, UE refuză să deschidă negocieri cu Ankara, indicând deficiențe de democratizare. Comisia îndeamnă Turcia să întreprindă măsuri specifice. Acestea includ intensificarea dialogului politic intern, cu referire în special la îmbunătățirea drepturilor omului; reorganizarea modul în care gestionează asistența financiară a UE, precum și dezvoltarea unui program național de adaptare a legislației cu normele UE. Revenind la Balcanii de Vest, strategia UE presupune ca liderii UE să confirme perspectiva unei aderări la UE pentru fostele state iugoslave, plus Albania. Dar în plus la criteriilor obișnuite, aceste țări ar trebui să recunoască reciproc frontierele altora, să soluționeze toate problemele legate de minoritățile naționale, și să urmărească integrarea economică într-un cadru regional. Relațiile cu Rusia, Ucraina, statele din Caucaz, și țările din Maghreb din Africa de Nord sunt de importanță strategică pentru UE.

Principalele provocări ale strategiei sunt:

1. Accentul sporit pe consolidarea statului de drept și a reformei administrației publice (lupta împotriva corupției; lupta împotriva crimei organizate);
2. Asigurarea libertății de exprimare în mass-media;

3. Intensificarea cooperării regionale și a reconcilierii în Balcanii de Vest;
4. Realizarea de redresare economică durabilă;
5. Extinderea rețelelor de transport și energie.

Strategia de pre-aderare oferă un "dialog structurat" între țările candidate și instituțiile UE pe parcursul procesului de aderare, oferind un cadru de instrumente necesare. Această strategie este prevăzută pentru fiecare țară candidată în mod individual. Baza strategiei de pre-aderare este pusă de Consiliul European de la Luxemburg (decembrie 1997), această strategie este bazată pe: -acordurile bilaterale; - parteneriate de aderare și programele naționale pentru adoptarea acquis-ului; - participarea la programele comunitare; - dialogul politic; - evaluarea Comisiei ("monitorizare"); - asistență de pre-aderarea; - cofinanțarea de către instituțiile financiare internaționale (IFI).

Asistența de Preaderare (IPA) este principalul instrument utilizat de Comisie pentru a oferi sprijin financiar și tehnic pentru reformele în țările candidate. De-a lungul procesului care conduce la aderare, fondurile de ajutor pun în aplicare reformele necesare și consolidează capacitățile țărilor. IPA a fost proiectat pentru a obține rezultate mai bune cu resursele pe care le au la dispoziție. IPA ajută țările candidate să pună în aplicare pe deplin legislația UE ("acquis-ului comunitar"), în momentul în care devin state membre. Începând cu anul 2007, țările candidate la extindere au primit finanțare din partea UE și sprijin prin intermediul acestui canal. Totala finanțare de pre-aderare pentru perioada 2007-2013 este de € 11.5 miliarde. IPA înlocuiește cele cinci instrumente anterioare ale UE pentru pre-aderare - Phare, ISPA, SAPARD, programul Turcia, și CARDS.

Articolul O din Tratatul privind Uniunea Europeană, semnat la Maastricht la 7 februarie 1992 declară că "orice stat european poate solicita să devină membru al Uniunii". Primul paragraf al acestui articol a fost revizuit prin Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997, și a fost introdusă o condiție suplimentară în ceea ce privește respectarea principiilor generale de bază ale Uniunii. Noul articol O - articolul 49 din Tratatul privind Uniunea Europeană, în versiunea nou consolidată - afirmă că orice stat european care respectă principiile de bază ale Uniunii (libertate, democrație, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale) poate solicita aderarea la Uniune. Consiliul European de la Copenhaga din 21 și 22 iunie 1993 a luat decizia de a include în Uniunea Europeană țările asociate din Europa Centrală și de Est care îndeplinesc condițiile necesare economice și politice. Această decizie a fost reiterată de către Consiliul European de la Corfu pe 24 și 25 iunie 1994. Ulterior, Consiliul European

de la Essen din 9 și 10 decembrie a aceluiași an a adoptat o amplă strategie de preaderare pentru a aduce aceste țări mai aproape de Uniunea Europeană, ținând seama de nevoile lor și cu scopul final de a furniza țărilor asociate un mod adecvat de pregătirea pentru aderarea lor la Uniune.

Cele două instrumente sunt concepute ca parte a acestei strategii : "dialogul structurat" între statele asociate, precum și instituțiile Uniunii, și "acordurile europene" și pregătirea statelor asociate pentru integrarea în piața internă a Uniunii.

De fapt, în timpul unei etape inițiale care a durat până la Consiliului European de la Luxemburg din 12 și 13 decembrie 1997, strategia de preaderare a Uniunii - formulată în principal de către Consiliul European de la Essen - a fost bazat pe Acordurile europene, pe Cartea albă privind piața unică ,pe dialoguri structurate și programul PHARE. În plus, Consiliul European de la Essen și Madrid din 15 și 16 decembrie 1995, a cerut Comisiei să prezinte o analiză detaliată a impactului extinderii asupra politicilor comunitare, în special politicile agricole și structurale. Acest studiu de impact a fost prezentat Parlamentului European de către Comisie la 16 iulie 1997, în cadrul "Agendei 2000". Agenda 2000 este formată din trei volume. Volumul I se referă în mod specific la strategia de pre-aderare (Pentru o Uniune mai puternică și mai largă), a doua parte se referă la provocarea reprezentată de extindere și include o evaluare a criteriilor de aderare, un studiu al impactului real al extinderii și a strategiei de aderare și mai presus de toate, Volumul II al Agendei 2000 se referă în mod specific la consolidarea strategiei de pre-aderare și descrie obiectivele, metodele, resursele financiare și instrumentele juridice. De asemenea, Consiliul a hotărât să creeze "Conferința europeană" ca un forum multilateral de consultare politică, prima reuniune a avut loc la Londra la 12 martie 1998.

Scopul acestei strategii de pre-aderare este de a permite tuturor statelor candidate de a deveni membre ale Uniunii Europene și de a le aduce în conformitate, în măsura în care este posibil, cu acquis-ul Uniunii înainte de aderare. Mai precis, noul armat a strategie de pre-aderare are un dublu obiectiv de a combina diferite forme de sprijin într-un cadru unic (parteneriate pentru aderare), și de a familiariza reclamantele cu politicile Uniunii oferindu-le posibilitatea de a lua parte la programele comunitare. În plus această strategie se bazează pe parteneriatele pentru aderare și armatura de ajutor de pre-aderare. Procesul de aderare cu țările candidate a fost deschis oficial la Bruxelles la 30 martie 1998, la o reuniune a miniștrilor de externe ai celor 15 state membre ale Uniunii Europene, cu cele 10 țări candidate. Negocierile efective au început la 31 martie, cu 6 conferințe interguvernamentale bilaterale, desfășurate pentru a iniția negocierile de aderare cu Cipru, Ungaria, Polonia, Estonia, Republica Cehă și Slovenia.

Strategia de pre-aderare a UE facilitează reformele în țările beneficiare. Cetățenii se pot bucura de oportunități și condiții generale mai bune. În același timp, fondurile de pre-aderare ajută ca țările să își atingă propriile obiective: redresarea economică durabilă, mediul și schimbările climatice, transportul, precum și aprovizionarea cu energie, etc. Aceasta este o investiție reală pentru viitor. Structura IPA permite UE să utilizeze un cadru coerent pentru gestionarea fondurilor de preaderare.

Criteriile de la Copenhaga sunt regulile care definesc dacă o țară este eligibilă să adere la Uniunea Europeană. Criteriile impun că un stat dispune de instituțiile de conservare a guvernantei democratice și a drepturilor omului, că are o economie de piață și că acceptă obligațiile și intențiile UE. Aceste criterii de aderare au fost stabilite la Consiliul European în iunie 1993 de la Copenhaga, Danemarca, de la care se ia numele lor.

Extras din concluziile Președinției la Copenhaga: Calitatea de membru presupune că țara candidată a realizat stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectarea și protecția minorităților, existența unei economii de piață funcționale, precum și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței în cadrul Uniunii. Aderarea presupune capacitatea candidatului de a-și asuma obligațiile de membru, inclusiv aderarea la obiectivele uniunii politice, economice și monetare. Cele mai multe dintre aceste elemente au fost clarificate în ultimul deceniu de către legislația Consiliului European, Comisiei Europene și Parlamentului European, precum și de jurisprudența Curții Europene de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului. În cursul negocierilor cu fiecare țară candidată, progresele înregistrate în îndeplinirea criteriilor de la Copenhaga sunt monitorizate în mod regulat. Criteriile de aderare a Uniunii Europene sunt definite de cele trei documente: - Tratatul din 1992 de la Maastricht (articolul 49) - Declarația de iunie 1993 a Consiliului European de la Copenhaga, și anume criteriile de la Copenhaga, care descriu politica generală în mai multe domenii: politic economic legislativ - Cadru pentru negocierile cu un anumit stat candidat: condițiile și detaliile specifice declarația ce subliniază faptul că noul membru nu poate avea loc în Uniunea până când aceasta are "capacitatea de absorbție".

În 1993, nu a existat nici un mecanism pentru a asigura că orice țară a aderat la UE în conformitate cu aceste criterii. Cu toate acestea, acordurile au fost puse în aplicare, ca urmare a "sanctiunilor" impuse împotriva guvernului austriac Wolfgang Schüssel la începutul anului 2000 de către guvernele celorlalte 14 state membre. Aceste acorduri au intrat în vigoare la 1 februarie 2003 în conformitate cu dispozițiile Tratatului de la Nisa.

Criteria geografice. Articolul 49 (fostul articol O) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) sau Tratatul de la Maastricht prevede că orice stat european care respectă principiile UE poate solicita să devină membru. Deși statele non-europene nu sunt considerate eligibile pentru a fi membri, ele se pot bucura de diferite grade de integrare în UE, stabilite prin acorduri internaționale. Capacitatea generală a comunității și a statelor membre de a încheia acorduri de asociere cu țările terțe este în curs de elaborare. Mai mult decât atât, sunt cadre specifice pentru integrarea țărilor terțe care sunt în curs de dezvoltare. Acestea înlocuiesc, în special procesul de la Barcelona care a furnizat anterior cadru pentru relațiile UE cu vecinii săi mediteraneeni din Africa și Orientul Mijlociu. Politica Europeană de vecinătate (PEV) nu ar trebui să fie confundată cu procesul de stabilizare și de asociere în Balcanii de Vest sau al Spațiului Economic European. Rusia nu se încadrează în domeniul de aplicare al PEV, dar este supusă unui cadru separat. Politica europeană de vecinătate poate fi interpretată în sensul de elaborarea a granițelor Uniunii pentru viitorul apropiat.

Criteria politice:

1) Democrația. Guvernarea democratică funcțională impune ca toți cetățenii țării ar trebui să fie în măsură să participe, pe baze egale, în luarea deciziilor politice la toate nivelurile de guvernare, de la municipalitățile locale, până la cel mai înalt nivel național. Acest lucru necesită, de asemenea, alegeri libere cu vot secret, dreptul de a înființa partide politice, fără nici o piedică din partea statului, accesul echitabil și egal la o presă liberă, organizațiile sindicale libere, libertatea de opinie personală, precum și competențele executive restricționate de legile permițând accesul gratuit la judecătoria independentă de executiv.

2) Statul de drept. Statul de drept implică faptul că autoritatea guvernamentală poate fi exercitată numai în conformitate cu legile documentate, care au fost adoptate printr-o procedură stabilită. Principiul este destinat pentru a fi o măsură de protecție împotriva deciziilor arbitrare în cazuri individuale.

3) Drepturile omului. Drepturile omului sunt acele drepturi pe care fiecare persoană le deține, drepturile omului sunt "inalienabile" și aparțin tuturor oamenilor. Acestea includ dreptul la viață, dreptul de a fi judecat numai în conformitate cu legile care sunt în existență, la momentul săvârșirii faptei, dreptul de a fi liber de sclavie, precum și dreptul de a nu fi supus torturii.

Declarația Universală a Drepturilor Omului a Organizației Națiunilor Unite este considerată formularea cu cea mai mare autoritate a drepturilor omului, deși îi lipsește mecanismul de aplicare mai eficientă a Convenției Europene

a Drepturilor Omului. Cerința de a cădea în conformitate cu această formulare este obligatorie pentru națiunile care au aderat recent la UE, acestea trebuie să pună în aplicare schimbări majore în legislația lor, în serviciile publice și în sistemului judiciar.

4) Respectarea și protecția minorităților. Membrii minorităților naționale ar trebui să fie în măsură să mențină cultura lor distinctivă, inclusiv limba lor (în măsura în care nu contravine drepturilor omului ale altor persoane, și nici nu a procedurilor democratice și a statului de drept), fără a suferi nici o discriminare ("Convenția pentru protecția minorităților naționale", COE, 1995).

Printre convențiile pentru protecția minorităților naționale se numără: în Danemarca: "minoritățile germane din Iutlanda de Sud"; în Germania: "danezii de cetățenie germană, precum și membrii din Sorbian (Lusatia Sorbs) cu cetățenie germană și romii cu cetățenie germană"; în Slovenia: "Minoritățile de naționalitate italiană și maghiară" în Slovacia: "maghiarii"; în Regatul Unit: "minoritățile Cornish din Cornwall și naționaliștii irlandezi și republicanii din Irlanda de Nord."; în Austria: „sârbii, croații, slovenii, maghiarii, cehii, slovacii, romii.”; în România: România recunoaște minoritățile naționale - Legea electorală le garantează reprezentarea parlamentară).

Extinderea este proiectul cel mai ambițios întreprins de UE: el reprezintă, de fapt, reunificarea continentului european, divizat în urma ultimului război mondial. Au existat în trecut și alte valuri ale extinderii într-o Europă divizată, dar actualul proces de extindere prin aderarea țărilor Europei Centrale și de Est ajută la îndeplinirea visului părinților fondatori ai UE: o Europă unită și liberă. Pentru popoarele din Europa Centrală și de Est, Europa simboliză valorile la care cei care au trăit, mai bine de o generație, în perioada Cortinei de Fier și a Războiului Rece, aspirau să se reîntoarcă.

Dar reîntoarcere în Europa a fost mai mult decât un simbol pentru aceste popoare: perspectiva aderării, ca membru, la UE le-a ajutat să obțină o democrație pluralistă și o economie de piață și le-a încurajat să meargă mai departe pe calea reformei.

Pentru popoarele din actuala Uniune Europeană, stabilitatea și democrația din Europa Centrală și de Est au dus deja la obținerea unor beneficii semnificative, nu numai pe planul securității, ci și al prosperității: dezvoltarea rapidă a comerțului a contribuit la crearea de oportunități pentru libera inițiativă, investiții, noi locuri de muncă și o creștere economică marcată în Europa Occidentală. Aceste beneficii vor fi consolidate și sporite, atât pentru membrii mai vechi, cât și pentru cei noi, o dată cu

realizarea extinderii în 2004, cu condiția că UE să răspundă provocării cu care se confruntă în prezent.

Procesul de extindere aduce cu sine rezultate pozitive în multe domenii ale politicii publice, ce sunt de interes pentru cetățenii europeni.

Concluzii. Principalul beneficiu pe care îl prezintă extinderea UE este șansa de a realiza pacea și stabilitatea la scară europeană: - Extinderea UE reunifică progresiv continentul european, divizat în urma ultimului război mondial. În felul acesta, zona de pace, stabilitate și prosperitate, de care vest-europenii s-au bucurat timp de mai multe generații, se extinde și în Europa Centrală și de Est. Scopul istoric al Comunității Europene, devenită în prezent Uniunea Europeană, era să evite un conflict sau chiar un război, prin integrarea economică și politică a membrilor săi. Extinderea acesteia pentru a cuprinde și restul Europei este un beneficiu de o inestimabilă valoare. Viziunea reunificării – a unei Europe “întregi și libere” – este motorul care dă viață extinderii Uniunii Europene.

Extinderea care urmează să includă noi state membre, inclusiv state din Europa Centrală și de Est, evidențiază idealurile, valorile și obiectivele fundamentale ale UE. Incurajarea păcii, stabilității, democrației și prosperității în întreaga Europă prin integrarea statelor și popoarelor constituie rațiunea de a fi a UE. Extinderea transpune în viață această viziune prin încurajarea integrării economice și politice. Pentru statele din Europa Centrală și de Est, aderarea simbolizează o reîntoarcere în Europa și șansa de a-și ancora ferm propriile democrații în cadrul UE.

Beneficiile procesului de extindere sunt deja vizibile. În viitoarele state membre din Europa Centrală și de Est, au apărut deja democrații stabile, instituții democratice și un respect tot mai mare pentru minorități. Reformele lor economice au determinat deja obținerea unor rate înalte de creștere economică (în comparație cu ratele de creștere din UE) și perspective mai bune de ocupare a forței de muncă. Acest proces a fost încurajat de perspectiva de a deveni stat membru UE, precum și de asistența financiară acordată de Uniunea Europeană și de alte instituții internaționale.

Efectele economice:

Comerțul

Estimările asupra impactului extinderii asupra actualei UE sunt, în general, limitate, dată fiind dimensiunea economică mult mai mare a acesteia. O astfel de estimare este aceea potrivit căreia actualele state membre ale UE vor câștiga probabil în total aproximativ 10 miliarde euro, pe termen lung, însemnând o creștere cu 0,2% a PIB-ului în aceste țări, care ar putea duce la crearea aproximativ 300.000 de locuri de muncă (în ipoteza unui raport constant volum muncă – volum producție).

Pentru noile state membre din Europa Centrală și de Est, economiștii sunt cu toții de acord că este posibil ca, în cazul lor, caștigurile să fie proporțional mult mai mari, ca o reflectare a faptului că 70% din exporturile acestor țări merg către actuala UE (doar 4% din exporturile UE merg, în prezent, spre noile state membre) și a faptului că economiile lor sunt mult mai mici. O recentă sinteză întocmită pe baza literaturii de specialitate ajunge la concluzia că: “simulările care au ca punct de plecare relațiile comerciale demonstrează că, de regulă, țările candidate, ca grup, câștigă undeva între 1.5 % și 8% sau chiar 10% din PIB, pe termen scurt și mediu”.

Investițiile

Deoarece există deja schimburi comerciale libere substanțiale, iar mobilitatea forței de muncă s-ar putea să rămână limitată timp de câțiva ani după extindere, investițiile sunt cheia creșterii economice viitoare în noile state membre din Europa Centrală și de Est.

Adoptarea monedei euro va duce la creșterea integrării comerciale a noilor state membre cu economiile din zona euro, la eliminarea riscurilor cauzate de ratele de schimb asupra investițiilor și la scăderea pe termen lung a ratelor dobânzii.

Cu toate acestea evaluarea rezultatelor practice ale integrării și a extinderii spre Est aduce anumite semne de întrebare poate chiar îngrijorătoare:

- beneficiile integrării nu au fost resimțite în mod egal de toate țările din Uniunea Europeană – exemplul Greciei pune mai cu seamă numeroase întrebări;
- confruntarea țărilor vest-europene cu problema unui șomaj ridicat, devenit de acum cronic, iar aderarea noilor țări va acutiza această problemă. În urma unui studiu întreprins de institutul German de Investigare a Economiei, în colaborare cu oameni de știință din alte țări, se estimează că după deschiderea completă a granițelor, anual ar emigra în spațiul Uniunii Europene, venind din Est, în jur de 120.000 de persoane, în căutarea unui loc de muncă în Uniunea Europeană;
- creșterea concurenței interne va exercita presiuni asupra producătorilor interni, asupra băncilor și instituțiilor financiare;
- creșterea exigențelor de funcționare a băncilor, atât din punctul de vedere al calității serviciilor, cât și al indicatorilor de evaluare a eficienței lor;
- posibile reasezări de prețuri, cu impact asupra nivelului inflației;
- integrarea în piața unică presupune și armonizarea legislației între cele două zone, progres de asemenea dificil. De pildă, armonizarea legislației TECE la Uniunea Europeană, privită ca proces complet, de la

adoptarea legilor și până la totala lor aplicare, va dura cel puțin un deceniu, afirmă experții;

- trecerea de la zona de liber schimb la uniune vamală ar presupune alinierea TECE la tariful vamal unic practicat de Uniunea Europeană. Chiar la o apreciere sumară este vizibil faptul că TECE nu sunt încă pregătite pentru această trecere;

- extinderea PAC la TECE va avea așa efecte negative ca: neobținerea unor venituri garantate de către producătorii agricoli, creșterea prețurilor la unele produse agroalimentare, reducerea forței de muncă în agricultură, reducerea exporturilor de produse agroalimentare;

- participarea, într-o etapă ulterioară la Uniunea Europeană și Monetară, ar aduce cu sine obligativitatea revenirii la politicile macroeconomice restrictive, care pe lângă efectul de însănătoșire a economiei, ar putea agrava soluționarea problemelor sociale.

Deci, extinderea spre Est nu va decurge fără fricțiuni. Costurile și riscurile pot fi însă învinse. Stoparea extinderii nu ar fi numai periculoasă, ci ar reprezenta și o șansă ratată pentru siguranța și dezvoltarea Europei.

BIBLIOGRAFIA:

1. Pinder John - Uniunea Europeană. Foarte scurtă introducere, Editura BIC

ALL, București, 2005.

2. Popescu-Birlan Liliana – Construcția Uniunii Europene, Editura CH Beck, București, 2009.

3. Serban Radu - Europa pe care o iubesc, Editura Tribuna Economică, București, 2006.

4. <http://www.e-democracy.md/files/ghid-ue-rm-ro.pdf>

5. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/enlargement_process/past_enlargements/communication_strategy/kok_introduction_ro.pdf